

Y

Yi

→ *Chinese filosofie*.

Yin en Yang

Twee basisprincipes uit een oude Chinese → *natuurfilosofie* die worden weergegeven met het teken ☯. Oorspronkelijk stonden ze voor de schaduwzijde (Yin) en zonnepzijde (Yang) van de heuvels en vormen daarom de basis voor een → *metafysica* van licht en duisternis. Yin staat in deze metafysische leer voor het duistere, geheimvolle, verborgene, aardse, ontvankelijke en vrouwelijke; Yang wordt geassocieerd met het lichte, openbare, aan de oppervlakte liggende, hemelse, schenkende en mannelijke. De twee principes (→ *Principe*) zijn van elkaar afhankelijk (zo kan licht alleen bestaan als er ook donker bestaat, en omgekeerd) en gaan in elkaar over (bijvoorbeeld: de dag bereikt rond

het middaguur het lichtste punt, om vervolgens om te slaan in de richting van het donkerste punt rond middernacht, een wisselwerking die zich dag na dag herhaalt). Die dynamiek zien we ook elders in de natuur (lente, zomer, herfst, winter, en weer lente), maar bijvoorbeeld ook in de politiek, bij het verloop van dynastieën (opkomst, bloei, piek, verval, omverwerping). De gedachte dat alles omslaat in het tegendeel heeft ertoe geleid dat sommige filosofische teksten, zoals de *Laozi*, voorstellen dat mensen actief streven naar de "mindere" optie (zwak, nederig, arm) om de "meerdere" optie (sterk, hoog, rijk) te bereiken. Actief streven naar die meerdere optie heeft volgens deze teksten gegarandeerd een averechts effect. → *Chinese filosofie*.

Yoga

→ *Indiase filosofie*.

Harry Willemsen & Peter de Wind (*Red.*)

Woordenboek filosofie

Geheel herziene en aangevulde uitgave